

مجموعه مقالات فقهی، حقوقی و اجتماعی

جلد هفتم

تألیف:

حضرت آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی (دام ظلّه)
استاد دانشگاه خوارزمی (تربیت معلم)

پژوهشکده امام خمینی (ع) و انقلاب اسلامی

سرشناسه: موسوی بجنوردی، سید محمد، ۱۳۲۵-

عنوان و نام پدیدآور: مجموعه مقالات فقهی، حقوقی، فلسفی و اجتماعی / تألیف سید محمد موسوی بجنوردی. مشخصات نشر: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۸۰.

مشخصات ظاهری: ج ۸

شابک: ۱۵۰۰۰ ریال: 3-411-964-335-۱۸۰۰۰ ریال: (ج. ۲): ۲۰۰۰۰ ریال: 9-93716-964

0-38-7986-964-978 (ج. ۷): ۲۴۰۰۰ ریال: 2-26-7986-964

یادداشت: جلد سوم با عنوان مجموعه مقالات فقهی، حقوقی و اجتماعی منتشر شده است.

یادداشت: ج ۳ و ۴ (چاپ اول: ۱۳۸۳) (فیا).

یادداشت: ج ۵ (چاپ اول: ۱۳۸۴).

یادداشت: ج ۷ (چاپ اول: ۱۳۸۶) (فیا).

یادداشت: از جلد دوم به بعد این کتاب توسط پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی، معاونت پژوهشی منتشر گردیده است.

یادداشت: کتابنامه

موضوع: سهروردی، یحیی بن حبیب، ۲۵۴۹-۵۸۷ ق. - نقد و تفسیر.

موضوع: فقه جعفری - مقاله‌ها و خطابه‌ها.

موضوع: فقه جعفری - قرن ۱۴ - مقاله‌ها و خطابه‌ها.

موضوع: اسلام - مقاله‌ها و خطابه‌ها

شناسه افزوده: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج.

شناسه افزوده: پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی، معاونت پژوهشی.

رده بندی کنگره: ۳۸۴/۵/۱۸۳ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۴۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۵۶۳-۸۰

پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی

وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی

مجموعه مقالات فقهی، حقوقی و اجتماعی (۷)

نویسنده: سید محمد موسوی بجنوردی

مدیر آماده‌سازی: عطیه زندیه

ویراستاران: عطیه زندیه، سیده شهناز حسینی

نمونه‌خوان: سیده شهناز حسینی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: نرجس ارجمند، مریم حاجی پروانه

ناشر: معاونت پژوهشی، انتشارات پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی

نوبت چاپ: چاپ اول، تابستان ۱۳۸۶

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و نشر عروج

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۴۰۰۰ ریال

شابک: ۲۸-۷۹۸۶-۹۶۴-۹۷۸

مرکز پخش: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، پلاک ۱۴۳۰، مؤسسه چاپ و نشر عروج، تلفن: ۳-۸۱-۴۹۳۰۸۱

نشانی: تهران، خیابان فردوسی شمالی، ابتدای خیابان شهید تقوی (کوشک سابق)، پلاک ۶۳، پژوهشکده ا

خمینی (س) و انقلاب اسلامی

تلفن: ۴-۹۰۱-۶۶۷۴۴ و ۷-۴۳۰۴۳

Website Address: <http://www.ri-Khomeini.com>

mailto: info@ri-Khomeini.com

فهرست مندرجات

پیش گفتار.....	۱
مشروعیت مالکیت معنوی.....	۳
الف) مستندات و استدلالهای فقهی بر مشروعیت حق مالکیت معنوی.....	۳
۱. بنا یا سیره عقلا.....	۳
۲. عرف.....	۱۰
ب) روایاتی مبنی بر مشروعیت حق مالکیت معنوی.....	۱۶
ج) ماهیت فقهی حق مالکیت معنوی.....	۱۸
۱. نظریه فطری بودن مالکیت.....	۱۸
۲. نظریه ارزش برابر کار و نقد آن.....	۱۹
۳. علم فعلی.....	۲۱
منابع.....	۲۲
ولایت مادر در فقه و حقوق با تکرشی به اندیشه امام خمینی (س).....	۲۳
مقدمه.....	۲۳
مفهوم حضانت.....	۲۵
مفهوم ولایت.....	۲۶
موضوع ولایت.....	۲۷
رابطه مفاهیم.....	۲۸
رابطه ولی و قیم (ولایت و قیمومیت).....	۲۸
رابطه ولی و وصی (ولایت و وصایت).....	۳۰

۳۰	رابطه ولایت و حضانت.....
۳۱	رابطه نمایندگی و ولایت قهری.....
۳۱	ولایت مادر.....
۳۴	جواز وصایت مادر.....
۳۵	نقد و بررسی نظریات موافقان ولایت مادر.....
۳۹	نتیجه گیری.....
۴۲	منابع.....
۴۵	سیر تاریخی وجود اطفال نامشروع در ایران و اسلام.....
۴۵	قبل از اسلام.....
۴۸	بعد از اسلام.....
۴۹	اطفال نامشروع در ایران.....
۴۹	۱. ایران باستان.....
۵۳	۲. ایران بعد از اسلام.....
۵۴	مقایسه طفل مشروع با نامشروع.....
۵۴	شرایط مشروع بودن طفل.....
۵۶	فرق بین طفل مشروع و نامشروع در اثبات نسب.....
۵۷	آمار اطفال نامشروع نسبت به مشروع.....
۵۹	نحوه پیدایش فرزندان نامشروع.....
۵۹	دسته اول: فرزند ناشی از زنا.....
۶۵	دسته دوم: فرزندان ناشی از لقاح مصنوعی.....
۶۷	استناد به آیات قرآن در نامشروع بودن تلقیح.....
۶۹	منابع.....
۷۱	کودک آزاری.....
۷۱	تعریف کودک آزاری.....
۷۲	انواع کودک آزاری.....

- الف) کودک آزاری جسمی..... ۷۲
- ب) کودک آزاری جنسی..... ۷۳
- ج) کودک آزاری عاطفی..... ۷۳
- د) کودک آزاری ناشی از غفلت و مسامحه..... ۷۳
- علل کودک آزاری..... ۷۴
- الف) علل روانی..... ۷۴
- ب) علل خانوادگی..... ۷۶
- ج) علل فرهنگی..... ۷۶
- حرمیت اذیت و آزار کودک از دیدگاه اسلام..... ۷۷
- الف) کودک آزاری از دیدگاه قرآن..... ۷۸
- ب) کودک آزاری از دیدگاه سنت..... ۷۹
- تعلیم و تربیت از دیدگاه فقهی..... ۸۰
- روش تربیتی اسلام..... ۸۱
- تنبيه و تأديب کودک از دیدگاه اسلام..... ۸۳
- الف) تأديب کودکان از لحاظ تربیتی..... ۸۶
- ب) میزان مجازات..... ۸۹
- منابع..... ۹۰
- بررسی طلاق قضایی در فقه..... ۹۱
- نقد و بررسی ماده ۱۱۳۰ ق.م..... ۹۱
- طرح پیشنهادی جهت اصلاح و تکمیل ماده ۱۱۳۰ ق.م..... ۹۳
- ارزیابی و نقد تبصره الحاقی به ماده ۱۱۳۰ ق.م..... ۹۷
- تطبیق مصادیق تبصره ماده ۱۱۳۰ ق.م. با شروط ضمن عقد نکاح..... ۹۸
- شرایط موجود جهت اجرای ماده ۱۱۳۰ ق.م. در محاکم..... ۹۹
- قلمرو ماده ۱۱۳۰ ق.م..... ۱۰۱
- تعیین مصادیق طلاق قضایی با چه مرجعی است؟..... ۱۰۲
- بررسی مصادیق عسر و حرج در آرای قضایی..... ۱۰۴

۱۰۴	استنکاف شوهر از دادن نفقه.....
۱۰۶	ابتلای شوهر به بیماریهای صعب‌العلاج و یا لاعلاج.....
۱۰۸	عقیم بودن مرد و سایر عوارضی که مانع از تولد شود.....
۱۱۰	ترک زندگی خانوادگی توسط زوج.....
۱۱۲	اختیار همسر یا همسران دیگر توسط مرد.....
۱۱۳	منابع.....
۱۱۵	مسئولیت مدنی و کیفری پزشک با تکیه بر آرای امام خمینی (س).....
۱۱۵	مقدمه.....
۱۱۶	مفهوم مسئولیت پزشک.....
۱۱۷	ارکان مسئولیت پزشک.....
۱۱۸	الف) تحقق خسارت.....
۱۱۸	ب) فعل زیانبار.....
۱۱۹	ج) رابطه علیت بین فعل زیانبار و صدمه و خسارت.....
۱۲۰	مفهوم خطای پزشک.....
۱۲۱	الف) بی احتیاطی.....
۱۲۱	ب) بی مبالایی.....
۱۲۲	ج) عدم مهارت.....
۱۲۳	د) عدم رعایت نظامات دولتی.....
۱۲۴	ماهیت تعهد پزشکان.....
۱۲۷	مسئولیت کیفری و مدنی پزشک در قانون مجازات اسلامی.....
۱۲۷	الف) مسئولیت کیفری.....
۱۳۰	ب) مسئولیت مدنی.....
۱۳۳	مسئولیت پزشک از دیدگاه فقهای عظام.....
۱۳۳	الف) ضمان پزشک جاهل.....
۱۳۵	ب) ضمان پزشک خطاکار و مقصر.....
۱۳۷	ج) ضمان پزشک حاذق.....

آرای فقهای مشهور	۱۳۷
الف) نظریات	۱۳۷
ب) مستندات	۱۳۹
آرای فقهای غیر مشهور	۱۴۲
الف) نظریات	۱۴۲
ب) مستندات	۱۴۳
ایرادات وارده بر ادله طرفین و ارزیابی آنها	۱۴۵
الف) ایرادات وارده بر مستند مشهور	۱۴۵
ب) ایرادات وارده بر مستند غیر مشهور	۱۴۶
ضمان ملحقین به پزشک	۱۴۸
نتیجه گیری	۱۴۸
منابع	۱۵۰
بیع و شرایط آن	۱۵۳
مقدمه	۱۵۳
تعریف لغوی بیع	۱۵۴
تعاریف اصطلاحی فقها از حقیقت بیع و نقد آن	۱۵۵
مبیع و ثمن در بیع و نقد آن	۱۵۸
تقسیم کلی در رابطه با بیع	۱۶۰
معاطات	۱۶۰
منابع	۱۸۰
نقش حسن نیت در عقود و قراردادها در فقه و حقوق	۱۸۱
قرآن و روایات	۱۸۴
منابع فقهی	۱۸۸
حسن نیت در قواعد فقه	۱۹۴
۱. قاعده غرور	۱۹۴

۱۹۴.....	۲. قاعده احسان
۱۹۶.....	۳. قاعده لاضرر
۱۹۷.....	قانون اساسی
۱۹۸.....	منابع
۱۹۹.....	همانندسازی با هدف درمان ناباروری
۱۹۹.....	معنا و مفهوم همانندسازی
۲۰۲.....	احکام تکلیفی استفاده از تکنیک همانندسازی
۲۰۲.....	جواز استفاده از تکنیک همانندسازی با هدف درمان ناباروری
۲۰۴.....	حرمت استفاده از تکنیک همانندسازی با هدف درمان ناباروری
۲۰۶.....	ادله مخالفان اخلاقی شییه سازی
۲۰۶.....	شییه سازی انسان خلاف انسانیت
۲۰۶.....	شییه سازی انسان و کیان خانواده
۲۰۷.....	شییه سازی و مشکلات عاطفی
۲۰۷.....	شییه سازی و رواج تبعیض
۲۰۷.....	شییه سازی یعنی کارخانه‌ای شدن تولید مثل
۲۰۸.....	بی‌اعتمادی اخلاقی محصول شییه سازی انسان است
۲۰۸.....	شییه سازی حقوق کودک را پایمال می‌کند
۲۰۹.....	شییه سازی انسان تحت شرایط خاص جایز است
۲۱۰.....	وضعیت حقوقی نسب کودک آزمایشگاهی ناشی از همانندسازی
۲۱۱.....	نظر فقها
۲۱۳.....	حقوق کودک آزمایشگاهی ناشی از همانندسازی
۲۱۳.....	منابع
	بررسی فقهی حقوقی در خصوص تغییر جنسیت با رویکردی بر نظر حضرت امام
۲۱۵.....	خمینی (س)
۲۱۵.....	مقدمه

نظریه مشروعیت مطلق تغییر جنسیت.....	۲۱۵
۱. اصل حلیت.....	۲۱۶
۲. قاعده فقهی تسلیط.....	۲۱۶
۳. عدم تغییر در خلقت الهی.....	۲۱۷
نظریه ممنوعیت مطلق تغییر جنسیت.....	۲۱۸
۱. حرمت از بین بردن اعضای بدن.....	۲۱۸
۲. غیر مجاز بودن تغییر در خلقت الهی.....	۲۱۸
۳. مخالفت با مصالح عمومی.....	۲۱۹
۴. عدم منفعت عقلایی مشروع و قابل اعتنا.....	۲۱۹
۵. استناد به قاعده الناس مسلطون علی انفسهم.....	۲۲۰
نظریه مشروعیت مشروط تغییر جنسیت.....	۲۲۱
وضعیت کشورهای جهان از نظر تصویب قوانین.....	۲۲۲
وضعیت شناسایی جنسیت جدید.....	۲۲۳
آثار و احکام فقهی و حقوقی مترتب بر تغییر جنسیت.....	۲۲۴
تغییر جنسیت و مسأله نکاح.....	۲۲۷
تغییر جنسیت و مسأله مهریه در ازدواج دائم.....	۲۲۸
تغییر جنسیت و مسأله عده.....	۲۳۲
منابع.....	۲۳۲
نمایه‌ها.....	۲۳۵
کتابنامه.....	۲۵۵

پیش گفتار

کتاب حاضر هفتمین جلد از مجموعه مقالات است که شامل مقالات فقهی، حقوقی، اجتماعی می شود. این مقالات در نشریات متعدد در سالهای مختلف به چاپ رسیده است، و نگارنده جهت دستیابی بهتر به این مقالات آنها را در این مجموعه گردآوری کرده است.

جلد اول این مجموعه در تابستان ۱۳۸۰، جلد دوم در بهار ۱۳۸۱، جلد سوم در بهار ۱۳۸۲، جلد چهارم در تابستان ۱۳۸۳ و جلد پنجم در بهار ۱۳۸۴ و جلد ششم در تابستان ۱۳۸۵ توسط پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی به چاپ رسیده است. امید است که این مجموعه بتواند مورد استفاده پژوهشگران، دانشجویان، طلاب و علاقه مندان قرار گیرد.

ویراستار

تابستان ۱۳۸۶